

**FITXA IDENTIFICATIVA****Dades de l'Assignatura**

|                      |              |
|----------------------|--------------|
| <b>Codi</b>          | 33788        |
| <b>Nom</b>           | Biogeografia |
| <b>Cicle</b>         | Grau         |
| <b>Crèdits ECTS</b>  | 6.0          |
| <b>Curs acadèmic</b> | 2022 - 2023  |

**Titulació/titulacions**

| <b>Titulació</b>                        | <b>Centre</b>                    | <b>Curs</b> | <b>Període</b>     |
|-----------------------------------------|----------------------------------|-------------|--------------------|
| 1318 - Grau de Geografia i Medi Ambient | Facultat de Geografia i Història | 3           | Segon quadrimestre |

**Matèries**

| <b>Titulació</b>                        | <b>Matèria</b>     | <b>Caràcter</b> |
|-----------------------------------------|--------------------|-----------------|
| 1318 - Grau de Geografia i Medi Ambient | 598 - Biogeografia | Obligatòria     |

**Coordinació**

| <b>Nom</b>                | <b>Departament</b> |
|---------------------------|--------------------|
| RUESCAS ORIENT, ANA BELEN | 195 - Geografia    |

**RESUM**

La Biogeografia s'ocupa de la distribució espai-temporal dels éssers vius sobre la superfície de la Terra. Com a part de la Geografia el seu objecte és l'estudi del territori, entenent aquest com un sistema. Un dels elements que constitueixen aquest sistema és la vegetació (més la fauna), que en Biogeografia no s'estudia en si mateixa, sinó en relació amb els altres components, naturals i culturals, del territori i del paisatge.

Partint dels coneixements adquirits en la Introducció a la Geografia Física de primer curs, aprofundeix en els aspectes que afecten la Biosfera aplicant alguns dels ensenyaments rebuts en Climatologia, Geomorfologia I i II - per la especial rellevància del clima i el relleu com a factors de distribució dels éssers vius i la seva importància en l'explicació del paisatge vegetal. Reprèn també algunes de les tècniques d'interpretació i representació cartogràfica, alhora d'una lectura interpretativa de mapes de vegetació i foto aèria i per al disseny de senzills gràfics de distribució vegetal.



## **CONEIXEMENTS PREVIS**

### **Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació**

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

### **Altres tipus de requisits**

Es recomana que els estudiants que es matriculen en Biogeografia, prèviament hagen cursat i aprovat les següents assignatures: Introducció a la Geografia i Medi Ambient, Introducció a la Geografia Física, Cartografia I, Climatologia, Geomorfologia I, Geomorfologia II, Geografia d'Espanya i Geografia del País Valencià.

## **COMPETÈNCIES**

### **1318 - Grau de Geografia i Medi Ambient**

- Capacitat d'anàlisi i síntesi.
- Comunicació oral i escrita en la llengua pròpia i coneixement d'una llengua estrangera.
- Capacitat de treball individual.
- Capacitat de treball en equips de caràcter interdisciplinari.
- Motivació per la qualitat en el treball, responsabilitat, honestat intel·lectual.
- Geografia física.
- Metodologia i treball de camp.
- Relació del medi natural amb l'esfera social i humana.
- Anàlisi i valoració dels paisatges des d'una perspectiva espaciotemporal.
- Adquirir les tècniques bàsiques per al treball de camp en geografia i de manera singular la lectura i interpretació geogràfica del paisatge.

## **RESULTATS DE L'APRENTATGE**

Conèixer i saber aplicar els conceptes fonamentals de la Biogeografia, amb especial atenció a la Fitogeografia, i conèixer el context científic d'aquests conceptes.

Conèixer i saber utilitzar les fonamentals fonts bibliogràfiques biogeogràfiques i ser capaç d'extreure d'elles els coneixements biogeogràfics bàsics, com per exemple: distribució i característiques essencials dels biomes terrestres, pisos altitudinals atlàntics i mediterranis, principals factors de distribució dels éssers vius, principals enfocaments en l'estudi biogeogràfic, etc.

Saber analitzar de manera senzilla la distribució continental actual dels éssers vius (al paisatge proper) i deduir els factors mesològics determinants d'eixa distribució.

Conèixer algunes tècniques senzilles d'anàlisi de l'evolució de la distribució de la vegetació i saber interpretar els resultats de tècniques més complexes.



Ser conscient de la complexitat del món biòtic, de les seues interrelacions internes i amb el món abiòtic.

## **DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS**

### **1. Conceptes biogeogràfics i principals enfocaments científics.**

- a) Plantejament del curs. Què és la Biogeografia?
- b) Principals figures i fites en l'avanç de la Biogeografia.

### **2. Fonaments de Edafogeografia.**

- a) La Terra canviant: la història tectònica dels continents
- b) Conceptes d'Edafologia. Formació del sòl. Components i propietats del sòl.

### **3. Patrons biogeogràfics**

- a) Revisió de la configuració actual dels patrons geogràfics (topografia, climatologia, sols).
- b) Factors de distribució dels éssers vius: factors interns i externs (biòtics i abiòtics)
- c) Els grans biomes
- d) Introducció a la Corologia: el concepte de regne biogeogràfic.

### **4. Distribució de les espècies**

- a) Dispersió i immigració
- b) Especiació i extinció
- c) Biogeografia de illes.

### **5. La Fitogeografia.**

- a) El mètode fisionòmic-ecològic. Tipus de formacions. Classificació. El mapa de vegetació d'Europa.
- b) El mètode fitosociològic. Espècies característica, diferencial i acompanyant. Inventari.
- c) El mapa de sèries de vegetació d'Espanya.
- d) Dinàmica de la vegetació. La successió vegetal i mètodes d'estudi. Vegetació actual i potencial.

**VOLUM DE TREBALL**

| ACTIVITAT                                         | Hores         | % Presencial |
|---------------------------------------------------|---------------|--------------|
| Classes de teoria                                 | 30,00         | 100          |
| Altres activitats                                 | 15,00         | 100          |
| Pràctiques en aula                                | 15,00         | 100          |
| Assistència a esdeveniments i activitats externes | 14,00         | 0            |
| Elaboració de treballs en grup                    | 10,00         | 0            |
| Elaboració de treballs individuals                | 10,00         | 0            |
| Estudi i treball autònom                          | 10,00         | 0            |
| Lectures de material complementari                | 10,00         | 0            |
| Preparació d'activitats d'avaluació               | 15,00         | 0            |
| Preparació de classes de teoria                   | 15,00         | 0            |
| Resolució de casos pràctics                       | 6,00          | 0            |
| <b>TOTAL</b>                                      | <b>150,00</b> |              |

**METODOLOGIA DOCENT**

La metodologia emprada combina classes teòriques, que seran preparades per l'estudiant a partir de l'explicat en classe i de la bibliografia; exercicis pràctics senzills i de curta extensió, i dues pràctiques més extenses, sobre la caracterització de l'estructura d'una formació boscosa i sobre els factors ecològics de distribució altitudinal de la vegetació, ambdós a realitzar en equip en hores de classes pràctiques, en treball de camp i com a treball no presencial. D'altra banda en hores de classe pràctica es guiarà a l'estudiant en la classificació de plantes.

**CLASSES PRESENCIALS:** A les classes teòriques es presentarà el fil conductor del tema i s'explicaran les qüestions més complexes. Així mateix s'indicarà l'accés als materials d'estudi, bibliografia i fonts. Per als exercicis i les pràctiques l'estudiant disposarà d'un dossier amb el plantejament i dades per efectuar-los o indicacions per trobar aquestes dades. En classe s'explicarà el treball a realitzar, es tutoritzarà el treball per grups i es comentaran els resultats.

**ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES:** Treball de camp, assistència obligatòria.

**TREBALL OBLIGATORI EN EQUIP.** Veure annex a la Guia.

**TUTORIES:** Els estudiants disposaran, conforme a les seues necessitats, de les hores setmanals de tutoria preceptives per al professor i també tindràn accés virtual al professor.



## AVALUACIÓ

Es combinarà l'avaluació contínua (intervencions en classe, exercicis) amb l'avaluació de les memòries i pràctiques i la de l'examen final.

1. Avaluació contínua: exercicis i intervencions 10 % de la nota.
2. Pràctiques: 30 % de la nota.
3. Examen final: 60 % de la nota.

El lliurament dels exercicis i treballs correctament elaborats és condició *sine qua non* per aprovar l'assignatura. Si en el examen final no es supera l' aprovat, les altres notes no es sumaran a la nota final.-

## REFERÈNCIES

### Bàsiques

- Alcaraz, F.; Clemente, M.; Barreña, J.A. y Álvarez Rogel, J. 1999. Manual de teoría y práctica de Geobotánica. ICE Universidad de Murcia y Diego Marín. Murcia.
- Cámara, R. y Díaz del Olmo, F. (2013), Muestreo en transecto de formaciones vegetales de fenorófitos y caméfitos (I): fundamentos metodológicos, Estudios Geográficos, Vol. LXXIV, 274, pp.67-68. Doi 10.3989/estgeogr.201303
- Castro, E. B. (1997). Los bosques ibéricos: una interpretación geobotánica. GeoPlaneta, Editorial, SA.
- Costa, M. (1999) La vegetación y el paisaje en las tierras valencianas, Madrid, Ed. Rueda, 342 pp.
- Ferreras, C. y Fidalgo, C.E. (1991) Biogeografía y Edafogeografía. Madrid, Síntesis, 262 pp.
- Gentry (1988), Tree species richness of upper Amazonian Forest, Proc. Nat. Acad. Sci., USA, Vol. 85, pp. 156-159
- Klemming, J.M. Historia de las teorías evolutivas. Sociedad Española de Biología Evolutiva. <https://sesbe.org/temas-de-biologia-evolutiva/>
- Lacoste, A. y Salanon R., (1981) Biogeografía, Oikos-fau, pp.271
- Lomolino, M.V, Riddle B.R y Whittaker, R.J. (2016) Biogeography, Fifth Edition. Sinauer Associates Inc., USA, 759 pp.
- Otero González. J.C. (2020) La Geografía de la Vida: la Biogeografía. Ed. Aula Magna, España, pp.510
- Porta Casanellas, J., López-Acevedo, M. y Roquero, C. (2011) (3ª ed.) Edafología. para la agricultura y el medio ambiente. Mundi Prensa, 929 pp.
- Rubio Recio, J.M. (1989) Biogeografía. Paisajes vegetales y vida animal, Madrid: Editorial Síntesis,
- Strahler, A. & Strahler, A. (1996) Geografía Física, Barcelona, Omega, 550 pp.



### Complementàries

- Bonnier, G. y de Layens, G. (1997) Claves para la determinación de las plantas vasculares. Ed. OMEGA, pp. 448
- Bryson, B. (2003) Una breve historia de casi todo. Ed, RBA, Barcelona, pp.452
- Cámara R., Díaz del Olmo F. y Borja, C. (2013), Muestreo en transecto de formaciones vegetales de fenorófitos y caméfitos (MIFC) (II): estudio de los sabinars de la Reserva Biológica de Doñana (RDB) (España), Estudios Geográficos, Vol. LXXIV, 274, pp.89-114. Doi 10.3989/estgeogr.201304
- Mateo, G. y Crespo, M.B. 2001. Manual para la determinación de la flora valenciana. 2 ed. Flora Montiberica. Valencia
- Meaza, G. (ed.) (2000) Metodología y práctica de la Biogeografía. Ed.del Serbal, pp.392
- Rivas-Martínez, S. (1987) Mapa y Memoria de series de vegetación de España 1:400.000. Madrid: Ministerio, Madrid, ICONA, 268 pp.
- Rubio Recio, J.M. (1988) Biogeografía. Paisajes vegetales y vida animal. Ed. Síntesis, pp.169
- Richter-Boix, A. Darwin, las Galápagos y el misterio de los misterios: <https://andaresdelaciencia.com/2018/11/01/darwin-las-galapagos-y-el-misterio-de-los-misterios/>
- Richter-Boix, A. Lamarck, Darwin y la jirafa: un conflicto que nunca existió: <https://andaresdelaciencia.com/2017/06/17/lamarck-darwin-y-la-jirafa-un-conflicto-que-nunca-existio/>